

Policji w Szczytnie). Obrazowo, sugestywnie pokazali, że dzięki awangardowym środkom i technikom radykalnie poszerza się krąg możliwości ujawniania i zabezpieczania śladów. Była to lekcja napawająca śledczych optymizmem.

Mariusz Gózd (prokurator Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach) omówił własne przemyślenia „Wizji lokalnej jako czynności stabilizującej przyznanie się i podnoszącej jego wiarygodność”. Prelegent faktycznie wyszedł poza problematykę wizji, analizując również różne strony okazania, oględzin, eksperymentu czy odtworzenia. Racjonalnie postąpił, gdyż wszystkie te czynności mają charakter mieszany, wzajemnie zabiegając się. W szczególności łączy je to, że są one też specyficznymi formami przesłuchania (bliżej M. Kulicki: „Kryminalistyka”, UMK Toruń 1994, s. 153 i nast.).

Kierownik Katedry Kryminalistyki Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Ryszard Jaworski, od lat pasjonujący się wariografią (poligrafią), wystąpił z referatem „Ekspertyza wariograficzna a czynnik jakości w poprzedzającym ją postępowaniu dowodowym”. Prof. Jaworski rozpraszał wciąż utrzymujące się uprzedzenia wobec tego opiniowania, które Zachód rzekomo en gros odrzuca. Tymczasem Niemcy dopuszczają je w postępowaniu przygotowawczym. Jednocześnie uznają, że w postępowaniu sądowym są niecelowe, gdyż oskarżony zna już akta sprawy, co podkopuje wartość diagnostyki metodą wariografii. Naukowiec-ekspert doradza zatem prokuratorom i policjantom powściągliwość w ujawnianiu tajemnic śledztwa, dopóki biegły poligraf nie zaopiniuje przypadku.

Soczyste przykłady z praktyki eksperckiej, dot. zabójstw w Sieniaczu i Nowej Soli, unaocznily korzyści, jakie śledztwu przynosi ten rodzaj opiniowania, jeśli zo-

stanie zrealizowany lege artis. Prawnika mogą nęcić perspektywy zwłaszcza wykluczenia wersji sprawstwa przez danego figuranta, bądź przeciwnie – wykazania, że ma on jakiś związek z popełnionym przestępstwem. Zyskuje na tym ekonomika śledztwa.

Powiada się, że koniec wieńczy dzieło. Istotnie wykład o „Aktualnych możliwościach diagnostyczno-interpretacyjnych w opiniowaniu sądowo-lekarskim alkoholu i związków psychoaktywnych” prof. Romana Wachowiaka, kierownika Zakładu Medycyny Sądowej AM w Poznaniu, mógł ukontentować wszystkich zielonogórskich seminarzystów. Z natury rzeczy skomplikowaną ekspertyzę wyłożył zrozumiale i atrakcyjnie, w czym niemałą rolę pełniły liczne tabele, ilustracje itp. pomoce dydaktyczne. Oceniających konkretne opinie powinna zaintrygować uwaga, że dzięki niebywale wysublimowanym metodom i środkom łatwo wykrywa się w śladzie obecność jakiejś substancji. Ogromne trudności natomiast wiążą się z interpretacją osiągniętego wyniku. W tym względzie wiele znaczą doświadczenie, rzetelna wiedza i rozwaga biegłego.

Summa summarum, plonem seminarium jest pokazany materiał do przemyślenia i wdrożenia do praktyki procesowej. W niej zaś – trzeba o tym wiedzieć – decydują umiejętności fachowe, czynnik stochastyczny (czyli tutaj szczęścia) oraz psychologia na poziomie indywidualnym i zespołowym, a więc dobra współpraca w zespole, odporność na stres, koncentracja uwagi, efektywność komunikacji interpersonalnej, umiejętności lidera. Seminarium unaocznilo, że sukces śledczy jest możliwy, gdy gra drużyna, a nie owładnięci egoizmem indywidualiści.

Józef Gurgul

Międzynarodowa Konferencja – XIII Wrocławskie Sympozjum Badań Pisma

W dniach 18–20 czerwca 2008 r. w budynku głównym Uniwersytetu Wrocławskiego odbyło się XIII Wrocławskie Sympozjum Badań Pisma, którego organizatorem był, jak zwykle, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Otwarcia sympozjum dokonał inicjator tych cyklicznych spotkań naukowych prof. dr hab., dr hc. Z. Kegel. Ceremonię otwarcia poprowadzili rektor UWr prof. dr hab. L. Pacholski i dziekan wspomnianego wyżej wydziału prof. dr hab. M. Bojarski.

Sympozjum odbyło się w trzech panelach tematycznych, a mianowicie neurofizjologia i psychologia pisma

ręcznego, techniczna ekspertyza dokumentów, w tym przedmiot i podmiot tego rodzaju ekspertyzy, oraz aktualna problematyka ekspertyzy dokumentów.

W obradach uczestniczyło ponad 200 specjalistów z zakresu badania dokumentów, a zwłaszcza identyfikacji na podstawie pisma ręcznego. Byli wśród nich przedstawiciele nauki i praktyki kryminalistycznej z Włoch, Niemiec, Kanady, Hiszpanii, Litwy, Białorusi i Ukrainy. Polskie ośrodki zajmujące się badaniami dokumentów reprezentowali eksperci z Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Głównej Policji, laboratoriów kryminalistycznych KWP, Wyż-

szej Szkoły Policji w Szczytnie, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego, Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych oraz przedstawiciele uniwersytetów we Wrocławiu, w Olsztynie, Toruniu, Warszawie, Poznaniu, Krakowie, Katowicach, a także Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie.

W ponad pięćdziesięciu referatach przedstawiono różnorodne aspekty współczesnych badań dokumentów, a wśród nich ogólne zagadnienia związane z instytucją biegłego pismoznawcy: zasady etyki zawodowej, wartość dowodowa ekspertyzy pismoznawczej, źródła błędów w opiniach biegłych, subiektywizm w badaniach pisma ręcznego, możliwości badań kopii dokumentu, a w szczególności opiniowania o autentyczności podpisu na podstawie kopii technicznej, pismo osób w złym stanie zdrowia i wpływ czynników chorobowych na grafizm osób dotkniętych chorobą Alzheimera, schizofrenią, z zespołem ADHD.

Szeroko prezentowano także problematykę badania anonimów i innych tekstów pod kątem struktury graficznej i językowej oraz badań autentyczności testamentów. Ciągłe aktualny i w dużej mierze otwarty pozostaje problem metodyki badawczej, stosowanej w badaniach pisma ręcznego i adekwatności materiału porównawczego, co znalazło rozwinięcie w kilku referatach. Podejmowano również temat badań sygnatur na obrazach.

Wśród rzeszy uczestników swoją obecność aktywnie zaznaczyli policyjni eksperci badań dokumentów. Wygłosili oni referaty prezentujące wyniki swoich prac badawczych. Kom. mgr A. Pawlińska z Laboratorium Kryminalistycznego KWP w Radomiu omówiła rezultat badań nad podobieństwem cech graficznych w podpisach małżonków wykonujących ten sam zawód, wyciągając wnioski istotne dla praktyki opiniodawczej. St. post. mgr S. Krawczyński z Laboratorium Kryminalistycznego KWP w Kielcach w swoim referacie szczegółowo ujął zagadnienie wpływu nietypowego sposobu trzymania narzędzia pisarskiego w celu zamierzonej deformacji pisma ręcznego. Podane informacje z powodzeniem mogą być wykorzystywane w praktyce ekspertów badań pisma. Nadkom. mgr M. Knak z Laboratorium Kryminalistycznego KWP w Gorzowie Wielkopolskim zaintrygował słuchaczy dość rzadko podejmowaną problematyką pisma kreślonego ręką i ustami. Szkoda, że trudności w zdobyciu materiału badawczego ograniczyły badania jedynie do dwu osób, które z konieczności piszą ustami, i jednej osoby, która nauczyła się pisać ustami na potrzeby badań. Z kolei kom. mgr R. Nazdrowicz z Laboratorium Kryminalistycznego KWP we Wrocławiu wystąpił z prezentacją wpisującą się w badania nad zaburzeniami pisma, szczegółowo przedstawiając

rezultaty badań udowadniających, że istnieją cechy graficzne pisma osób z zespołem ADHD. Możliwości badawcze podpisów analfabetów zreferowała mgr A. Mączko z Laboratorium Kryminalistycznego KWP w Bydgoszczy. Problematyka ta nie została do tej pory szerzej omówiona w literaturze fachowej, dlatego też może stanowić istotne źródło wiedzy dla ekspertów uczestniczących w sympozjum.

Badania pilotażowe, których celem było utworzenie katalogu odmian minuskuł oraz obliczenie częstości ich występowania w piśmie ręcznym, zaprezentowała ekspert Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego KGP – kom. mgr J. Piotrowska wspólnie z przedstawicielem Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie dr J. Moszczyńskim (więcej na ten temat w artykule zamieszczonym w tym numerze na s. 35).

W panelu poświęconym technicznym badaniom dokumentów wygłoszono referaty na temat elektronicznych podpisów, poświęcone zagadnieniom krzyżujących się linii, w tym wykorzystania spektroskopii ramanowskiej w tych badaniach i wiele innych.

Problematyka określenia możliwości identyfikacji wydruków pochodzących z kolorowych drukarek laserowych znalazła odzwierciedlenie w prezentacji nadkom. mgra K. Samulaka z Laboratorium Kryminalistycznego KWP w Lublinie; sierż. mgr J. Grzegory z Laboratorium Kryminalistycznego KWP w Łodzi zreferował zagadnienie możliwości prowadzenia badań identyfikacyjnych i wydawania opinii o autentyczności podpisów na podstawie kopii technicznej.

Goście zagraniczni przedstawili w wystąpieniach aktualny stan i perspektywy rozwoju kryminalistyki w swoich krajach, ze szczególnym uwzględnieniem kryminalistycznych badań dokumentów.

Ogromnym mankamentem trzydniowych obrad było ograniczenie czasu, jaki uczestnicy mieli na zaprezentowanie swoich referatów, co w znacznej mierze umniejszyło walory naukowe i poznawcze wystąpień.

Sympozjum towarzyszyła wystawa książek polsko- i angielskojęzycznych poświęconych dyscyplinom z zakresu nauk sądowych i prawa dowodowego prezentowana przez firmę Publishing Service.

W czasie trwania sympozjum warszawska firma PRECOPTIC oraz angielska firma FOSTER and FREEMAN demonstrowała najnowocześniejszą aparaturę przeznaczoną do badań dokumentów.

Tegoroczne sympozjum, podobnie jak poprzednie, stało na wysokim poziomie merytorycznym i pozwoliło uczestnikom poszerzyć wiedzę na temat różnych aspektów kryminalistycznych badań dokumentów.

Joanna Piotrowska